

O'ZBEKISTON OLIMLARINING ILMIY-AMALIY TADQIQOTLARI

ilmiy-nazariy, metodik
jurnal

№3 (15)
2025

O'ZBEKISTON OLIMLARINING ILMIY-AMALIY TADQIQOTLARI

ilmiy-nazariy, metodik jurnali

TAHRIRIYAT HAY'ATI:

Bosh muharrir:

Madraximova Feruza Ruzimbayevna
(p.f.d., dots.)

Bosh muharrir o'rinbosari:

Matyoqubov Hikmat Shuhratovich
(PhD., dots.)

Tahririyat a'zolari:

D.N.Abdullayev – t.f.d. dots.
S.R.Davletov – t.f.d. prof.
S.M.Matkarimova – t.f.d. dots.
I.S.Abdullayev – i.f.d. prof.
B.Ruzmetov – i.f.d. prof.
J.X.Ataniyozov – i.f.d. prof.
R.M.Matkarimov – p.f.d. prof.
I.Saifnazarov – f.f.d. prof.
M.S.Xajiyeva – f.f.d. prof.
E.R.Ro'ziyev - p.f.d. prof.
M.S.Salayeva - p.f.d. prof.
M.O.Atajanova - f.f.d.
S.U.Xodjaniyazov - p.f.d., dots.
D.T.Xudayberganov - i.f.d. dots.
S.T.Davlatova – t.f.d. dots.
U.I.Abdullayev – t.f.d. dots.
M.M.Matyakubova – t.f.n.dots.
D.Q.G'oyipov – f.f.d. dots.
A.D.O'rozboyev – f.f.d. dots.
B.B.Nurullayeva – ps.f.n. dots.
E.X.Zoyirov – f.f.d. dots.
O.E.Xayitov – ps.f.d. dots.
Q.P.Qobulov – ps.f.d. dots.
D.A.Urazboyeva – ps.f.d. dots.
X.R.Matyakubov – p.f.n.dots.
J.Q.Yusubov – PhD, dots.
X.X.Matyakubov – PhD, dots.
D.Atamuradova – PhD.
Z.Y.Adilov – PhD.
Z.K.Abidova – PhD.
Y.A.Karimov - PhD.
M.I.Jakbarova – PhD.

3 (15), 2025

Muassislar:

Urganch davlat pedagogika
instituti,
Ziyo scientific center MCHJ

Jurnal xalqaro ISSN 2181-3418-son
raqami bilan hamda O'zbekiston
Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligi
tomonidan 2022-yilning 5-mayida
№1612-sonli guvohnoma bilan
davlat ro'yxatidan o'tgan.

Jurnal OAK Rayosatining
2024-yil 27-sentabrdagi 361-son
qarori bilan jurnal **filologiya va
psixologiya fanlari** bo'yicha
dissertatsiyalar asosiy ilmiy
natijalarini chop etish tavsiya
etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga
kiritilgan.

**Jurnal yiliga 12 marta
chop etiladi.**

Jurnaldan olingan materiallarga
“O'zbekiston olimlarining ilmiy-amaliy
tadqiqotlari” jurnalidan olindi”, degan
havola berilishi shart.
Mualliflardan kelgan qo'lyozma
materiallar egalariga qaytarilmaydi.

Tahririyat bilan aloqa:

E-mail: ziyo.scientific@bk.ru

Sayt: www.re-search.uz

Manzil: O'zbekiston, 220100,
Urganch shahri, Gurlan ko'chasi, 1-
uy.

Kurbanbayev O. H. Xorazm viloyati va Qoraqalpog‘iston Respublikalarida o‘zbek tili darslarida va sinfdan tashqari tashkil qilingan maxsus mashqlarda o‘quvchilar nutqidagi orfoepik dialektizmlarni to‘g‘rilash.....	443
Xolboboyeva A. Sh. Reklamada kognitiv tamoyillar: mijoz ongi va qaror qabul qilish.....	448
Ashirmatova M. J. Tezauruslar – terminografik lingvistik maydon mexanizmi.....	454
Tursunova F. Basic approaches to teaching english grammar.....	459
Ochilov U. S. Stiven Kingning «Wizard and glass» asarida magik realizm va horror fenomenining uyg‘unligi.....	465
Тухтаева Н. И. Лев Толстой и Восток.....	475
G‘apporov B. B. Kollokatsiyalarning sintaktik strukturalari.....	480
Yangiboyeva A. F., Yangiboyeva I. G‘. Omon Muxtor asarlarida frazeologizmlarning qo‘llanishi.....	486
Джалилова С.М. Символика черного цвета в узбекской и испанской культуре: от народных выражений до литературы.....	492
FALSAFA	
Саломова Ҳ. Ю., Қурбонов Н. М. Насриддин Тусийнинг илмий мероси ва унинг ҳозирги замон фани учун аҳамияти.....	506

Ochilov Ulug'bek Sayfulloyevich
dotsent, PhD
Buxoro davlat universiteti
elnurbeast@gmail.com

**STIVEN KINGNING «WIZARD AND GLASS» ASARIDA MAGIK REALIZM
VA HORROR FENOMENINING UYG'UNLIGI**

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotda Stiven Kingning «*Wizard and Glass*» asarida magik realizm va horror janrlarining uyg'unlashuvi tahlil qilinadi. Magik realizm kundalik hayot va mistik unsurlarni tabiiy tarzda uyg'unlashtirgan bo'lsa, horror janri inson ruhiyatidagi qo'rquv va noma'lumlikni yoritishga xizmat qiladi. Tadqiqotda ushbu ikki janrning kesishuv nuqtalari, reallik va mistikaning qorishishi, vaqt va makon chegaralarining buzilishi, shuningdek, inson ruhiyatining badiiy ifodalanishi o'rganiladi.

Kalit so'zlar. magiya, horror, realizm, qo'rquv, mistika, ruhiyat.

Очилов Улугбек Сайфуллоевич
доцент, PhD
Бухарский государственный университет
elnurbeast@gmail.com

**СОЧЕТАНИЕ МАГИЧЕСКОГО РЕАЛИЗМА И ФЕНОМЕНА HORROR В
«WIZARD AND GLASS» СТИВЕНА КИНГА**

Аннотация. В данном исследовании анализируется синтез жанров магического реализма и хоррора в произведении «*Wizard and Glass*» Стивена Кинга. Магический реализм органично сочетает повседневную жизнь и мистические элементы, тогда как жанр хоррора исследует страх и реакцию человеческой психики на неизвестное. В исследовании рассматриваются точки пересечения этих жанров, слияние реальности и мистики, нарушение границ времени и пространства, а также художественная интерпретация человеческой психики.

Ключевые слова. магия, ужас, реализм, страх, мистика, психика.

Ochilov Ulugbek Sayfulloyevich,
Associate Professor, PhD
Bukhara State University
elnurbeast@gmail.com

**THE FUSION OF MAGIC REALISM AND HORROR PHENOMENON IN
STEPHEN KING'S «WIZARD AND GLASS»**

Annotation. This study analyzes the fusion of magical realism and horror genres in Stephen King's «*Wizard and Glass*». While magical realism seamlessly integrates everyday life with mystical elements, horror explores fear and the human psyche's reaction to the unknown. The study examines the intersection of these genres, the blending of reality and mysticism, the disruption of time and space boundaries, and the artistic representation of human consciousness.

Keywords. magic, horror, realism, fear, mysticism, psyche.

KIRISH. Adabiyotda janrlar uyg'unligi yangi badiiy tajribalar yaratish imkonini beradi. Magik realizm va horror janri bir-biriga zid bo'lib ko'ringan konseptlar orqali o'ziga xos ifoda shaklini yaratgan. Magik realizm real va mistik unsurlarni kundalik hayot tafsilotlariga tabiiy singdirish tamoyiliga asoslangan bo'lsa, horror janri inson ongining noma'lum va qo'rqinchli hodisalarga bo'lgan reaksiyasini o'rganishga qaratilgan. Ushbu ikki janrning kesishgan nuqtalari ba'zan psixologik terror, ba'zan esa diniy va mistik ilohiyot bilan bog'liq badiiy tajribalar orqali namoyon bo'ladi. Ularning sintezi natijasida adabiyotda mifologik ong va zamonaviy tasavvurlar uyg'unligi yuzaga keladi.

Stiven Kingning «*Wizard and Glass*» asari ushbu ikki janrning uyg'unlashgan namunalaridan biri sifatida qaralishi mumkin. Asarda reallik va mistikaning qorishishi, vaqt va makon chegaralarining buzilishi hamda inson ruhiyatining eng qorong'u jihatlari magik realizm va horror uslublari orqali yoritiladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi – «*Wizard and Glass*» romanida magik realizm va horror janrining qanday uyg'unlashgani, uning badiiy ifoda usullari va o'quvchiga qanday ta'sir qilishi tahlil qilishdan iborat.

Ushbu tadqiqotda Stiven Kingning «*Wizard and Glass*» asarida magik realizm va horror janrining uyg'unlashuvi o'rganilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi – ushbu ikki janrning o'zaro kesishgan nuqtalarini, ularning badiiy jihatdan qanday ifoda etilganini va o'quvchiga qanday ta'sir ko'rsatishini tahlil qilishdan iborat.

MAVZUDA OID ADABIYOTLAR TAHLILI. Magik realizm janri adabiyotda inson ongining chuqur psixologik qatlamlarini ochib beruvchi vositalardan biri bo'lib, u tasvirlangan voqelikning haqiqat va g'ayritabiiylik o'rtasidagi noaniq chegaralar orqali o'quvchini metafizik mulohazalarga yetaklashiga xizmat qiladi[1]. Bu janrda kundalik hayot realistik elementlar bilan uyg'unlashgan holda, mistik hodisalar va sirli ramzlar bilan boyitiladi, bu esa Freudning «*Uncanny*» (Das Unheimliche) va Jungning arxetiplar nazariyalari orqali chuqur tahlil qilinishi mumkin.

Sigmund Freudning «*The Uncanny*» (1919) asarida ilgari surilgan «uncanny» tushunchasi inson ongining chuqur qatlamlarida yashiringan va bolalik tajribalaridan kelib chiqadigan qo'rquv, shubha va notanishlik hissi bilan bog'liq.[2] Freudga ko'ra, uncanny tushunchasi inson ongiga chuqur singib ketgan va o'ziga tanish bo'lib tuyulgan, ammo ayni paytda tushunarsiz yoki begona bo'lib ko'rinadigan hodisalarga asoslanadi. Bu konsepsiya, asosan, quyidagilarni o'z ichiga oladi: Magik realizmda uncanny tushunchasi o'tmish va hozirgi zamon o'rtasidagi noaniq bog'liqlik, o'liklar va tiriklar o'rtasidagi chegaraning yo'qolishi, sirli bashoratlar va taqdirning oldindan belgilanganligi kabi mavzularda namoyon

bo'ladi.[3] Uncannyning magik realizmdagi aks etishi reallik va g'ayritabiiylik chegaralarining yo'qolishi, kutilmagan va tushuntirib bo'lmaydigan hodisalarning tabiiy qabul qilinishi orqali ifodalanadi.

Masalan, Gabriel Garsiya Marquezning «*Yolg'izlikning yuz yili*» romanida Buendia oilasi tarixining uzluksiz takrorlanishi va bashoratli yozuvlarning mavjudligi Freudning uncanny nazariyasiga asoslanadi. Roman voqealari davomida o'tmish hodisalari har safar yangi shaklda namoyon bo'ladi va qahramonlarning taqdiri oldindan belgilab qo'yilgandek tuyuladi. Macondo shahrining o'zini yo'qotishi, avlodlar o'rtasidagi sirli o'xshashliklar va bashorat qilingan yakun – bularning barchasi uncanny fenomenining magik realizmdagi ko'rinishlaridir.[4]

Bundan tashqari, Franz Kafkaning «*Metamorfoz*» asarida Gregor Samsaning o'rgimchakka aylanishi va bu holatning atrofdagilar tomonidan oddiy, hatto tabiiy hodisa sifatida qabul qilinishi uncanny fenomenining klassik misolidir. Gregorning o'zgarishi dahshatli va tushunarsiz tajriba bo'lishi kerak bo'lsa ham, uning oilasi buni deyarli beg'am qabul qiladi, bu esa uncanny effektini yanada kuchaytiradi.[5]

Demak, Freudning uncanny tushunchasi magik realizmda inson ruhiyatining sirli, tushunarsiz va noaniq jihatlarini ochib berishga xizmat qiladi. Uncanny reallik va irreal unsurlarni o'zida birlashtirgan holda o'quvchida tanish va shu bilan birga notanish bo'lgan tajribalarni uyg'otadi, bu esa magik realizmning asosiy tamoyillaridan biri sanaladi. Jungga ko'ra, qahramon arxetipi inson ongining ichki kurashi va hayotiy sinovlarga bardosh berish jarayoni bilan bog'liq. Ushbu arxetip ko'pincha yuksak maqsad sari intilayotgan, lekin taqdir yoki jamiyat tomonidan sinovga tutilayotgan qahramon obrazida namoyon bo'ladi. Magik realizmda bu arxetip ko'pincha mifologik yoki g'ayritabiiy hodisalar orqali boyitiladi, natijada qahramon real hayot va afsonaviy voqelik o'rtasida kurash olib boradi.

Jungning fikricha, soya arxetipi inson ruhining «yashirin» yoki «qorong'i» tomoni bo'lib, u shaxsning real yoki fantastik qiyofada aks etadigan psixologik jihatlaridan biridir.[6] Soyalar arxetipi insonning qorong'u instinktlarini, ichki kurashlarini va qo'rquvlarini aks ettiradi. Magik realizm bu arxetipni mifologik va supernatural elementlar orqali boyitadi, natijada inson qo'rquvlari real va g'ayritabiiy hodisalar bilan uyg'unlashadi. Freudning uncanny tushunchasi va Jungning arxetiplar nazariyasi magik realizm janrida inson ongi va ruhiyatining ikki qirrali talqini sifatida o'z ifodasini topadi. Freudning qarashlariga ko'ra, magik realizm asarlarida dahshat va sirli hodisalar insonning bolalik travmalari va ong osti qo'rquvlarining aksidir, Jung esa bu elementlarning universal arxetiplar shaklida barcha madaniyatlarda mavjud ekanligini ta'kidlaydi.[7]

Freudning uncanny nazariyasi inson ongi uchun tanish va shu bilan birga begona bo'lib tuyuladigan hodisalarning qanday qo'rquv hissi uyg'otishini tahlil qiladi. Magik realizmda bu tamoyil o'tmish va hozirgi zamon bog'liqligi, tiriklar va o'liklar o'rtasidagi chegaraning yo'qolishi, bashorat va oldindan belgilangan taqdir kabi elementlar orqali namoyon bo'ladi.[8] Masalan, Gabriel Garsiya Marquezning «*Yolg'izlikning yuz yili*» romanida Buendia oilasi avlodlari doimiy ravishda o'tmish bilan bog'liq tajribalarni qayta yashaydilar. Bu jarayon bir tomondan Freudning uncanny nazariyasiga asoslangan bo'lsa, boshqa tomondan Jungning

ta'kidlashicha, insoniyat uchun umumiy bo'lgan arxetipik takroriylik sifatida tushunilishi mumkin.[9]

Jungning arxetiplar nazariyasi esa inson ruhiyatining mifologik va universal qirralariga urg'u beradi. Magik realizmda bu tushuncha qahramonlik, ona obrazi, soyalar va boshqa arxetipik timsollar orqali gavdalanadi. Jungning fikricha, inson ruhiy tajribalari asrlar davomida shakllangan va barcha madaniyatlarda uchraydigan arxetipik obrazlar orqali namoyon bo'ladi.[10] Toni Morrisonning «Beloved» romanida chaqaloqning ruhi nafaqat Freud ta'riflagan uncanny hodisalar, balki Jung belgilagan ona arxetipining universal ramzi sifatida ham talqin qilinishi mumkin.[11] Magik realizm janri inson tafakkurining chuqur qatlamlarini aks ettiruvchi badiiy uslub bo'lib, unda xotira, tush va qo'rquv kabi psixologik va metafizik tushunchalar markaziy rol o'ynaydi. Ushbu janrning asosiy tamoyillaridan biri – voqealarning real va g'ayritabiiy tasvirlari orasidagi chegaraning yo'qolishi bo'lib, aynan tush, xotira va qo'rquv ushbu chegaralarni eng aniq ravishda buzuvchi omillardan hisoblanadi.[12]

Adabiyotshunoslar va psixoanalitik tadqiqotchilar magik realizmni inson ongining shuur osti jarayonlari, xotiraning subyektivligi va tushlarning inson ruhiyatiga ta'siri bilan bog'liq holda tahlil qiladilar. Sigmund Freudning «Uncanny» nazariyasi, Carl Jungning arxetiplar haqidagi konsepsiyasi, shuningdek, Maurice Halbwachsning kollektiv xotira tushunchasi magik realizm janrining psixologik va falsafiy asoslarini tushuntirishda muhim rol o'ynaydi.[13]

Masalan, Gabriel Garsiya Markezning «Yolg'izlikning yuz yili» romanida Buendia oilasining tarixi ko'chirilgan xotiralar va bashoratlar orqali avloddan avlodga o'tadi. Macondo shahrining taqdiri va oila tarixining uzluksiz takrorlanishi romandagi vaqt tushunchasini tsiklik va siniq shaklda aks ettiradi. Asardagi yozuvlar va bashoratlar kelajakni oldindan aytib turadi, natijada xotiraning vaqtga bog'liq emasligi haqida tasavvur hosil qiladi.[14] Bu hodisa Maurice Halbwachsning kollektiv xotira nazariyasiga mos keladi, chunki romanda xotira individual emas, balki ijtimoiy va merosiy fenomen sifatida tasvirlanadi.[15]

Bundan tashqari, Toni Morrisonning «Beloved» romanida xotira va real voqealar oralig'idagi chegaralar butunlay yo'qoladi. Asarda o'tmishdagi travmalar real voqelikni shakllantiruvchi kuch sifatida namoyon bo'ladi. Morrison tasvirlaydigan xotira oddiy eslash jarayoni emas, balki tirik tajriba bo'lib, qahramonlar o'tmishni faqat xotira shaklida emas, balki hozirgi hayotda jonli ravishda his qilishadi. Qahramonlar uchun o'tmish nafaqat eslanadigan, balki ularning hayotida hozir bo'lib turadigan hodisadir.[16] Ushbu yondashuv Jungning kollektiv ongsizlik va xotiraning arxetiplar orqali qayta shakllanishi haqidagi nazariyasi bilan bog'liq bo'lib, o'tmish inson ongining chuqur qatlamlarida arxetiplar shaklida saqlanib qolishi va ma'lum sharoitlarda qayta yuzaga chiqishi mumkinligini ko'rsatadi.[17] Magik realizm tushlarni faqat inson ongi mahsuli sifatida emas, balki voqelik bilan uzviy bog'liq hodisa sifatida tasvirlaydi. Ushbu yondashuv Freud va Jungning tushlar haqidagi psixoanalitik talqinlariga mos keladi. Freudning nazariyasiga ko'ra, tushlar ong ostidagi istaklar va qo'rquvlarni ifodalovchi mexanizmdir, Jung esa tushlarni arxetiplar orqali umumbashariy ramzlar shaklida talqin qiladi.[18] Magik realizmda tushlar voqealar rivojiga

ta'sir etuvchi muhim narrativ elementga aylanadi, natijada tush va haqiqat o'rtasidagi chegaralar yo'qoladi.

Masalan, Haruki Murakamining romanlarida tushlar va real voqealar o'rtasidagi farq butunlay yo'qoladi. Qahramonlarning tushlari ularning hayotiga bevosita ta'sir qiluvchi hodisalar sifatida tasvirlanadi. Murakamining «*Kafka on the Shore*» asarida qahramonning tushlari va real hayoti bir-biriga bog'langan bo'lib, tush voqealari keyinchalik real hayotda sodir bo'ladi.[19] Bu esa Jungning arxetiplar nazariyasi bo'yicha tushlarning ruhiy hayotdagi asosiy ma'no yaratish vositasi ekani haqidagi g'oyasiga mos keladi.[20] Murakami asarlarida tush va voqelik bir xil darajada reallikka ega bo'lib, inson ruhiyatining ongli va ongsiz darajalari o'zaro muloqotga kirishadi. Bundan tashqari, Franz Kafkaning «*Metamorphoz*» asarida tush va voqelik chegarasi shunchalik xiralashganki, qahramonning jismoniy o'zgarishi ham tush, ham real hodisa sifatida qabul qilinadi. Uning hasharotga aylanishi Freudning uncanny (Das Unheimliche) nazariyasi doirasida tushuntirilishi mumkin. Freudga ko'ra, inson uchun o'ta tanish bo'lgan narsaning g'ayritabiiy ko'rinishda namoyon bo'lishi psixologik noqulaylik hissini uyg'otadi.[21] Gregor Samsaning tush va reallik o'rtasidagi bog'liqligi magik realizmning asosiy tamoyillaridan biri bo'lib, voqelikning metaforik va ruhiy jihatdan o'zgaruvchanligini aks ettiradi.

Magik realizm janrida qo'rquv horror janridagi kabi tashqi tahdid yoki shikast yetkazuvchi kuch sifatida emas, balki insonning dunyoni idrok etish shakli sifatida namoyon bo'ladi. Qo'rquv ushbu janrda o'tmishning hozirgi hayotga ta'siri, noma'lum va tushunarsiz hodisalarning tabiiy qabul qilinishi, shaxsiy va tarixiy travmalarning real voqelik bilan qorishib ketishi orqali yuzaga chiqadi.[22]

Masalan, Shirli Jeksonning «*The Haunting of Hill House*» romanida qo'rquv faqat tashqi hodisalar natijasi emas, balki qahramonlarning o'z ruhiyatidagi noaniqliklar mahsulidir. Jinlar va sirli hodisalar magik realizm uslubida tasvirlanib, ular faqat hayoliy tasavvurlar emas, balki inson ongi bilan bog'liq real voqea sifatida qabul qilinadi.[23] Jekson asarida uyning o'zida mavjud bo'lgan noaniq kuchlar qahramonlarning ruhiy holatini aks ettiruvchi elementga aylanadi, bu esa Freudning uncanny tushunchasiga mos keladi – ya'ni inson uchun tanish bo'lgan joylar yoki hodisalarning tushunarsiz va g'ayritabiiy shaklda namoyon bo'lishi qo'rquv hissini uyg'otadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI. Tadqiqotda adabiyotshunoslik va psixoanalitik yondashuvlar qo'llanilib, magik realizm va horror janrlarining kesishuv nuqtalarini aniqlash maqsad qilingan. Tadqiqot quyidagi usullarga asoslangan: **Adabiy-tahliliy yondashuv** – «*Wizard and Glass*» romanining syujeti, qahramonlari va asosiy motivlari magik realizm va horror janrining umumiy xususiyatlari bilan bog'liq holda tahlil qilindi. Asarda g'ayritabiiy elementlarning realistik tasvirlanishi o'rganildi. **Qiyosiy metod** – King asari Gabriel Garsiya Markez, Toni Morrison, Shirli Jekson va Haruki Murakami singari yozuvchilarning magik realizm va horror janridagi asarlari bilan qiyoslandi. Bunda horror va magik realizmning turli yozuvchilardagi ifoda shakllari solishtirildi. **Psixologik va falsafiy yondashuv** – Freudning «*Uncanny*» nazariyasi va Jungning arxetiplar konsepsiyasi asosida magik realizm va horror

unsurlarining inson ongiga ta'siri tadqiq qilindi. Ushbu tahlil orqali «Wizard and Glass» romanidagi dahshat va mistikaning inson ruhiyatiga qanday ta'sir qilishi ochib berildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA. Tadqiqot davomida «Wizard and Glass» asarida magik realizm va horror janrining quyidagi jihatlari aniqlangan: **Reallik va mistikaning uyg'unligi** – Roman g'ayritabiiy hodisalarni real dunyo ichida tabiiy holat sifatida tasvirlaydi. Jodugar shishasi voqelikni o'zgartiruvchi va tush bilan haqiqat o'rtasidagi chiziqni xiralashtiruvchi mistik obyekt sifatida xizmat qiladi. Bu usul magik realizm janrining asosiy tamoyillaridan biridir. **Qo'rquv va illyuziyaning birlashishi** – Asarda qahramonlarning ichki qo'rquvlari real voqelik bilan aralashib ketadi. Bu orqali horror elementlari mistik realizm doirasida tabiiy shaklda namoyon bo'ladi. Ushbu qo'rquvlar o'quvchida noaniqlik va beqarorlik hissinu uyg'otadi. **Ong va ruhiyatning buzilishi** – Qahramonlarning ruhiy holati va tashqi voqealar o'rtasidagi bog'liqlik kuchli tasvirlangan. Horror janrining psixologik terror uslubi magik realizmning mistik tajribalar bilan uyg'unlashuvi orqali yanada kuchaytirilgan. Bu elementlar Freudning «uncanny» nazariyasi bilan bog'liq bo'lib, inson uchun tanish bo'lgan narsalarning g'ayritabiiy tus olishi orqali qo'rquv effektini hosil qiladi. **Vaqt va makon chegaralarining buzilishi** – Asarda vaqt nisbiy tus oladi, o'tmish va kelajak bir-biriga qorishadi. Bu esa horror va magik realizmning muhim o'ziga xos jihatlaridan biridir. O'tmish va hozirgi zamon orasidagi chegaraning yo'qolishi, tush va haqiqatning qorishishi o'quvchini reallikni turlicha talqin qilishga undaydi.

Magik realizm va horror janri adabiyotda bir-biriga zid bo'lib ko'ringan konseptlarni uyg'unlashtirish orqali o'ziga xos ifoda shaklini yaratgan. Magik realizm real va mistik unsurlarni kundalik hayot tafsilotlariga tabiiy singdirish tamoyiliga asoslangan bo'lsa, horror janri inson ongining noma'lum va qo'rqinchli hodisalarga bo'lgan reaksiyasini o'rganishga qaratilgan.[24] Ushbu ikki janrning kesishgan nuqtalari ba'zan psixologik terror, ba'zan esa tariqat va mistik ilohiyot bilan bog'liq badiiy tajribalar orqali namoyon bo'ladi.[25] Ularning sintezi natijasida adabiyotda mifologik ong va zamonaviy tasavvurlar uyg'unligi yuzaga keladi. Magik realizmning kundalik haqiqat va g'ayritabiiy elementlarni uyg'unlashtirishga asoslanganligi sababli, u horror janrining qo'rquv va vahima hissi bilan uyg'unlashishi mumkin. Horror janrining asosiy maqsadi – inson ruhiyatining qorong'u jihatlarini o'rganish, noma'lum hodisalarga bo'lgan instinktiv qo'rquvni aks ettirish bo'lsa, magik realizm esa ushbu elementlarni kundalik hayot manzaralariga tabiiy ravishda singdirish orqali yoritadi.[26] Shu boisdan, ushbu ikki janr kesishgan nuqtalarda real va illyuziya o'rtasidagi chegaralar buziladi, natijada voqelik ilohiy, sirli yoki mutlaqo g'ayritabiiy tus oladi.

Stephen Kingning «The Shining» romanida mehmonxona o'zining g'ayritabiiy xususiyatlari bilan real voqelikni buzib, asosiy qahramonning ruhiy holati bilan uyg'unlashadi. Haruki Murakami asarlarida esa vaqt va makon tushunchalarining nisbiyligi magik realizm tamoyillariga mos tushib, qo'rquv elementi esa inson ongining cheksiz imkoniyatlari va cheklanganligini aks ettirish vositasiga aylanadi.[27] Psixologik terror va dahshat hissi – Horror janri inson qo'rquv va vahima hissinu yuzaga chiqaradi, magik realizm esa bunday hodisalarni qahramonning ongida va voqelik ichida tabiiy qabul qilinishiga olib keladi.[28] Magik realizmda qo'rquv hayotning sirli va tushunarsiz qismi sifatida tasvirlansa, horror bu

hissiyotlarni inson instinktiv dahshatiga bog'laydi. Masalan, Toni Morrisonning «Sevgilim» romanida tarixiy xotiralar va paranormal hodisalar birlashib, qahramonlarning ruhiy azoblari va psixologik terrori ochib beriladi. Stephen Kingning «The Shining» asarida esa qahramonning ruhiy holati mehmonxona tomonidan nazorat qilinayotgandek tasvirlanib, bu jarayon butunlay qo'rquv elementlari bilan boyitiladi.

Mifologik va diniy asoslar – Horror o'z ildizlarini mifologik dahshat tushunchasidan olsa, magik realizm bu tushunchalarni zamonaviy ongga moslab qayta talqin qiladi.[29] Magik realizm mifologik va diniy motivlarni zamonaviy dunyo bilan uyg'unlashtirib, ularni yangi kontekstda tasvirlaydi. Horror esa qadimiy e'tiqodlarni insonning eng chuqur qo'rquvlari orqali ochib beradi. Masalan, Salman Rushdiening «Midnight's Children» romanida hind mifologiyasi va tarix realistik va mistik elementlar bilan birlashsa, Stephen Kingning «It» romanida Pennivayz mifologik dahshatning zamonaviy talqiniga aylanadi.

Gabriel Garsiya Marquez, «Yolg'izlikning yuz yili» – Ushbu romanda o'tmishdan kelayotgan shovqinlar, o'liklarning tiriklar bilan muloqoti, bashoratli yozuvlar kabi elementlar magik realizm va horror janrining o'ziga xos uyg'unligi sifatida namoyon bo'ladi. Marquezning tasvirlarida bu hodisalar kundalik hayotning tabiiy qismi sifatida qabul qilinadi, ammo ularning tushunarsiz va ba'zan bezovta qiluvchi tabiati horror bilan bog'lanadi. Xususan, Melkiadesning xayoliy qaytishi, Ursula Buendianing bashoratli gapi va Makondoni qamrab olgan sirli g'oyib bo'lish hodisalari magik realizmning g'ayritabiiy unsurlarini horrorning sirli, qo'rquv uyg'otuvchi muhit bilan birlashtiradi.[30]

Toni Morrison, «Beloved» – Ushbu romanda qahramon o'lik chaqalog'ining ruhiy borlig'i bilan yashashga majbur bo'ladi. Bu hodisa horror janrida klassik «ghost story» sifatida qabul qilinsa-da, magik realizm doirasida u mutlaqo tabiiy va real voqelik sifatida tasvirlanadi. Sevgi va travma o'rtasidagi bog'liqlik, o'tmish xotiralarining real hayotga ta'siri Morrisonning magik realizmga yaqin yondashuvini ko'rsatadi, biroq bu jarayon davomida inson ruhiyatining ichki qo'rquvlari va dahshat elementlari ham kuchli ifodalangan.[31]

Stephen King, «The Shining» – Mehmonxonadagi g'ayritabiiy kuchlar va halok bo'lganlarning mavjudligi magik realizmga yaqin, ammo ularning tahdidli va dahshatli xarakteri horror janriga xos. King ushbu romanda ong va muhitning o'zaro aloqasini psixologik terror orqali o'rganadi, bu esa magik realizmning sirli realizm tamoyillari va horrorning inson qo'rquvlariga asoslangan dahshat manbalarini birlashtiradi. Overlук mehmonxonasining o'zida yashovchi, o'tmishdagi dahshatli voqealarni aks ettiruvchi sirli kuchlar ushbu janrlarning uyg'unligining yorqin namunasi hisoblanadi.[32]

Shirli Jekson, «The Haunting of Hill House» – Uydagi jinlar va g'ayritabiiy kuchlarning mavjudligi magik realizm ruhida tasvirlangan, ammo psixologik dahshat unsurlari kuchli bo'lib, horror janriga ham xosdir. Asarning asosiy qahramoni Ellinor Vensning ongidagi noaniqlik va paranoyalar voqealar rivojini real va irreal elementlar chegarasida saqlaydi, bu esa magik realizm va horror sintezining aniq namunasi sifatida talqin qilinishi mumkin. Hill House shunchaki qo'rqinchli joy emas, balki inson ruhiyati bilan bog'liq sirli o'zgarishlarni aks ettiruvchi muhitga aylanadi.[33]

Shunday qilib, magik realizm va horror janri o'zaro uyg'unlashgan holda g'ayritabiiylikni realistik tasvir bilan tabiiylashtirish, muhit va qahramonlar ongining psixologik va metafizik jihatlarini ochib berish, hamda haqiqat va mistikaning chegaralarini yo'q qilish orqali adabiyotda yangi va murakkab badiiy tajribalar yaratadi. Ba'zi yozuvchilarning asarlarida horror janri magik realizm unsurlari bilan uyg'unlashib, yangi tahliliy yondashuvlarni yaratgan. Ushbu sintez adabiyotda g'ayritabiiylikni realistik tafsilotlar bilan birlashtirish, inson ruhiyatining noaniqliklari va ongsiz qo'rquvlari bilan ishlash, shuningdek, mifologik va metafizik g'oyalarni zamonaviy talqin qilish orqali yanada chuqur badiiy tahlil qilish imkonini beradi.

Haruki Murakami asarlarida inson tasavvurining noaniq chegaralari tasvirlanadi, ba'zan esa xayoliy mavjudotlar real dunyoda paydo bo'lishi mutlaqo tabiiy hol sifatida qabul qilinadi. «Kafka on the Shore» yoki «The Wind-Up Bird Chronicle» kabi romanlarda reallik va irreal dunyo o'rtasidagi chiziqli butunlay yo'qoladi, g'ayritabiiy hodisalar inson ruhiyatining ichki kechinmalari bilan uyg'unlashadi. Murakami qahramonlari ularga sodir bo'layotgan irreal hodisalarga nisbatan shubha bilan emas, balki mutlaqo tabiiy tarzda munosabat bildiradilar, bu esa magik realizmning asosiy tamoyillaridan biri hisoblanadi. Biroq, ushbu g'ayritabiiy tajribalar ba'zida qahramonlarning ruhiy inqirozini ochib berish vositasi sifatida namoyon bo'lib, horror janriga xos xavotir va noaniqlik hissini uyg'otadi.

Stephen Kingning ayrim romanlarida kundalik hayotda qo'rquv va g'ayritabiiylik tabiiy hol sifatida tasvirlanib, odamlar bunday hodisalarga o'zlarining ruhiy muhitiga qarab munosabat bildiradilar. Masalan, «The Shining», «It» yoki «Doctor Sleep» asarlarida g'ayritabiiy mavjudotlar va hodisalar faqat tashqi terror elementi sifatida emas, balki inson ichki qo'rquvlarining ifodasi sifatida ham namoyon bo'ladi. Kingning tasvirlarida mistik va dahshatli voqealar hayotning oddiy tafsilotlariga bevosita singdirilgan, bu esa magik realizm va horror janrining o'zaro uyg'unlashuvini ko'rsatadi.

Shirli Jekson va Toni Morrison asarlarida metafizik tushunchalar horroning asosiy elementi sifatida emas, balki voqelikning ajralmas qismi sifatida aks ettiriladi. «The Haunting of Hill House» romanida uy va uning ta'sir doirasidagi odamlarning psixologik holati real va irreal chegaralarining butunlay buzilishiga olib keladi. Morrisonning «Beloved» asarida esa o'tmish travmalari va ruhiy azoblar metafizik tajribalar bilan uyg'unlashib, o'lik chaqaloqning ruhi qahramonlarning hayotiga aralashib boradi. Ushbu elementlar klassik horror janriga mansub bo'lishiga qaramay, real va mistik olamning tabiiy uyg'unligi sababli magik realizm tamoyillari asosida ham talqin qilinishi mumkin.

XULOSA. Ushbu tadqiqot shuni ko'rsatdiki, «*Wizard and Glass*» asarida magik realizm va horror janrining uyg'unlashuvi adabiyotda yangi badiiy ifoda vositalarini yaratgan. Roman magik realizm tamoyillaridan foydalangan holda, horror janriga xos dahshat, noaniqlik va ruhiy zo'riqishni kuchaytiradi. Kingning ushbu uslubi horror va magik realizm chegaralarini yo'q qilib, o'quvchini yangi badiiy tajriba bilan tanishtiradi.

Tadqiqot natijalari adabiyotshunoslikda horror va magik realizm janrining o'zaro ta'sirini chuqurroq o'rganish zarurligini ko'rsatadi. Kelgusida mazkur sintezning boshqa adabiy asarlarda qanday namoyon bo'lishi bo'yicha kengroq tadqiqotlar olib borish tavsiya etiladi.

Iqtiboslar/Сноски/References

1. Bakker, Martin. *Magic Realism and the Archetype in Hubert Lampo's Work*. Cal Yin College, Grand Rapids, 2015.pp18
2. Tayler, Denise M. *The Haunting of Consciousness: Freud, Lockean Identity, and the Uncanny Self*. York University, 2003.pp32
3. Neumann, Christa M. *An Exploration of Horror in Franz Kafka's The Metamorphosis*. St. Mary's University, 2024.pp3
4. Márquez, Gabriel García. *One Hundred Years of Solitude*. Harper & Row, 1967.pp178
5. Neumann, Christa M. *An Exploration of Horror in Franz Kafka's The Metamorphosis*. St. Mary's University, 2024.pp4
6. Jung, Carl G. *Man and His Symbols*. Doubleday, 1964.pp132
7. Bakker, Martin. *Magic Realism and the Archetype in Hubert Lampo's Work*. Cal Yin College, Grand Rapids, 2015.pp22
8. Neumann, Christa M. *An Exploration of Horror in Franz Kafka's The Metamorphosis*. St. Mary's University, 2024.pp3
9. Márquez, Gabriel García. *One Hundred Years of Solitude*. Harper & Row, 1967.pp178
10. Jung, Carl G. *Man and His Symbols*. Doubleday, 1964.pp145
11. Morrison, Toni. *Beloved*. Alfred A. Knopf, 1987.pp56
12. Faris, Wendy B. *Ordinary Enchantments: Magical Realism and the Remystification of Narrative*. Vanderbilt University Press, 2004.pp67
13. Bowers, Maggie Ann. *Magic(al) Realism*. Routledge, 2004.pp112
14. Márquez, Gabriel García. *One Hundred Years of Solitude*. Harper & Row, 1967.pp204
15. Halbwachs, Maurice. *On Collective Memory*. University of Chicago Press, 1992.pp56
16. Morrison, Toni. *Beloved*. Alfred A. Knopf, 1987.pp89
17. Jung, Carl G. *Man and His Symbols*. Doubleday, 1964.pp132
18. Freud, Sigmund. *The Uncanny*. Penguin Books, 1919.pp114 ; Jung, Carl G. *Man and His Symbols*. Doubleday, 1964.pp112
19. Murakami, Haruki. *Kafka on the Shore*. Vintage International, 2002.pp87
20. Jung, Carl G. *Man and His Symbols*. Doubleday, 1964.pp154
21. Freud, Sigmund. *The Uncanny*. Penguin Books, 1919.pp187
22. Carroll, Noël. *The Philosophy of Horror: Or, Paradoxes of the Heart*. Routledge, 1990.pp67
23. Jackson, Shirley. *The Haunting of Hill House*. Viking Press, 1959.pp134
24. Faris, Wendy B. *Ordinary Enchantments: Magical Realism and the Remystification of Narrative*. Vanderbilt University Press, 2004.pp45
25. Bowers, Maggie Ann. *Magic(al) Realism*. Routledge, 2004.pp109

26. Jackson, Shirley. *The Haunting of Hill House*. Viking Press, 1959.pp78
27. Bowers, Maggie Ann. *Magic(al) Realism*. London & New York: Routledge, 2004.pp67
28. Jackson, Shirley. *The Haunting of Hill House*. Viking Press, 1959.pp112
29. Faris, Wendy B. *Ordinary Enchantments: Magical Realism and the Remystification of Narrative*. Vanderbilt University Press, 2004.pp77
30. Márquez, Gabriel García. *One Hundred Years of Solitude*. Harper & Row, 1967.pp119
31. Morrison, Toni. *Beloved*. Alfred A. Knopf, 1987.pp56
32. King, Stephen. *The Shining*. Doubleday, 1977.pp185
33. Jackson, Shirley. *The Haunting of Hill House*. Viking Press, 1959.134
34. Ochilov, U. S. "Realizm oqiminig bir qismi bo'lgan magik realizm va uning tamoyillari." *European Journal of Interdisciplinary Research and Development* 13 (2023): 208-211.
35. Очиллов У. С. Америка ёзувчиси Теодор Драйзернинг “Бахтиқаро Керри” (“Sister Carrie”) романида натуралистик образлар натуралистические образы в романе американского писателя Теодора Драйзера «Сестра Керри» naturalistic images in the novel “Sister Carrie” by.
36. Очиллов У. С. Абдулла Қодирийнинг “Обид кетмон” қиссасида колхоз мавзуси ва унинг социалистик реализм адабий методига хослиги //Gospodarka i Innowacje. – 2022. – Т. 23. – С. 155-157.
37. Очиллов У. Magik realizmning «It» asarida real va mistik dunyolar o‘rtasidagi chegaralarI //Лингвоспектр. – 2025. – Т. 2. – №. 1. – С. 145-148.
38. Очиллов У. Stiven Kingning “Doktor Uyqu” asarida mistik va real dunyo o‘rtasidagi chegaralar //Лингвоспектр. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 31-36.
39. Ochilov U. S. Naturalistic Images In The Novel “Sister Carrie” By The American Writer Theodore Dreiser //Scientific reports of Bukhara State University. – 2020. – Т. 4. – №. 3. – С. 179-183.